യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 2
(മുമുക്ഷു+വ്യവഹാര+പ്രകരണമ്)/സർഗഃ 14

ചതുർദശഃ സർഗഃ 14

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
ശാസ്ത്രാവ-ബോധാ-മലയാ ധിയാ പരമ-പൂതയാ .
കർതവ്യഃ(ഖ്) കാരണ+ജ്ഞേന വിചാരോഽനിശ-മാ+ത്മനഃ .. 1

വിചാരാ+ത്തീക്ഷ്ണതാ-മേത്യ ധീഃ(ഫ്) പ+ശ്യതി പരം പദം .
ദീർഘ-സംസാര-രോഗസ്യ വിചാരോ ഹി മഹൗ-ഷധം .. 2

ആപ+ദ്വന-മന+ന്തേഹാ-പരി-പ+ല്ല-വിതാ-കൃതി .
വിചാര+ക്രകച+ച്ഛിന്നം(ൻ) നൈവ ഭൂയഃ(ഫ്) പ്രരോഹതി .. 3

മോഹേന ബ+ന്ധു-നാശേഷു സങ്കടേഷു ശമേ-ഷു ച .
സർവം(വ്)വ്യാപ്തം മഹാ+പ്രാജ്ഞ
വിചാരോ ഹി സതാം(ങ്) ഗതിഃ .. 4

നവി-ചാരം(വ്) വിനാ കശ്ചി-ദുപാ-യോഽ+സ്തി വിപ+ശ്ചിതാം.
വിചാരാ-ദശുഭം(ൻ)ത്യ+ക്ത്വാ ശുഭ-മായാതി ധീഃ(സ്)സതാം.. 5

ബലം ബു+ദ്ധി+ശ്ച തേജ+ശ്ച+പ്രതി-പ+ത്തിഃ(ഖ്) ക്രിയാ-ഫലം .
ഫല+ന്ത്യേ-താനി സർവാണി വിചാരേ-ണൈവ ധീമതാം.. 6

യു+ക്താ-യുക്ത-മഹാ-ദീപ-മഭിവാ+ഞ്ഛിത-സാധകം.
സ്ഫാരം വിചാര-മാ+ശ്രി+ത്യ സംസാര-ജലധിം(ൻ) തരേത് .. 7

ആലൂന-ഹൃദയാം-ഭോജാ+ന്മഹാ-മോഹ-മതങ്ഗ-ജാൻ .
വിദാര-യതി ശു+ദ്ധാ+ത്മാ വിചാരോ നാമ കേസരീ .. 8

മൂഢാഃ(ഖ്) കാല-വശേ-നേഹ യദ്-ഗതാഃ(ഫ്) പരമം പദം .
ത+ദ്വിചാര+പ്രദീപ+സ്യ വിജൃംഭിത-മനു+ത്തമം .. 9

രാ+ജ്യാനി സംപദഃ(സ്)സ്ഫാരാ ഭോഗോ മോ+ക്ഷ+ശ്ച ശാ+ശ്വതഃ .
വിചാര-ക+ല്പ-വൃ+ക്ഷസ്യ ഫലാ+ന്യേതാനി രാഘവ .. 10

യാ വിവേക-വികാസി+ന്യോ മതയോ മഹതാ-മിഹ .
നതാ വിപദി മ+ജ്ജ+ന്തി തുംബ-കാനീവ വാരിണി .. 11

വിചാ+രോദയ-കാരി+ണ്യാ ധിയാ+വ്യവ-ഹര+ന്തി യേ .
ഫലാനാ-മ+ത്യു-ദാരാണാം ഭാജനം ഹി ഭവ+ന്തി തേ .. 12

മൂർഖ-ഹൃത്-കാനന+സ്ഥാനാ-മാശാ+പ്രഥമ-രോധിനാം .
അവിചാര-കര+ഞ്ജാനാം മ+ഞ്ജ+ര്യോ ദുഃഖരീ-തയഃ .. 13

ക+ജ്ജല+ക്ഷോദ-മലിനാ മദിരാ-മദ-ധർമിണീ .
അവിചാര-മയീ നി+ദ്രാ യാതു തേ രാഘവ+ക്ഷയം .. 14

മഹാ-പദതി-ദീർഘേഷു സ+ദ്വിചാര-പരോ നരഃ .
ന നിമ+ജ്ജതി മോഹേഷു തേജോ-രാശി+സ്തമഃ+സ്വിവ .. 15

മാനസേ സരസി+സ്വച്ഛേ വിചാര-കമലോഥ്-കരഃ .
നൂനം വികസിതോ യസ്യ ഹിമവാ-നിവ ഭാതി സഃ .. 16

വിചാര-വികലാ യസ്യ മതിർ-മാ+ന്ദ്യ-മുപേ-യുഷഃ .
ത+സ്യോദേ+ത്യശനി+ശ്ചന്ദ്രാ+ന്മുധാ യക്ഷഃ(ശ്) ശിശോരിവ .. 17

ദുഃഖ-ഖ+ണ്ഡക-മ+സ്ഥൂലം വിപന്ന-വലതാ-മധുഃ .
രാമ ദൂരേ പരി+ത്യാ+ജ്യോ നിർവി-വേകോ നരാ-ധമഃ .. 18

യേ കേചന ദുരാ-രംഭാ ദുരാ-ചാരാ ദുരാ-ധയഃ .
അവിചാരേണ തേ ഭാന്തി വേതാലാസ്-തമസാ യഥാ .. 19

അവി-ചാരിണ-മേകാ+ന്ത-വന+ദ്രുമ-സധർ-മകം .
അ+ക്ഷമം സാധു-കാ+ര്യേഷു ദൂരേ കുരു രഘൂ+ദ്വഹ .. 20

വിവി+ക്തം ഹി മനോ ജന്തോ-രാശാ-വൈവ+ശ്യ-വർജിതം.
പരാം(ൻ) നിർവൃതി-മ+ഭ്യേതി പൂർണ-ച+ന്ദ്ര ഇവാ+ത്മനി .. 21

വിവേ-കിതോ-ദിതാ ദേഹേ സർവം ശീത-ലയ+ത്യലമ് .
അലം(ങ്)കരോതി ചാ+ത്യ+ന്തം(ഞ്)-
ജ്യോഥ്.സ്നേവ ഭുവനം(യ്) യഥാ .. 22

പരമാർഥ-പതാ-കായാ ധിയോ ധവല-ചാമരം .
വിചാരോ രാജതേ ജ+ന്തോ രജ+ന്യാ-മിവ ച+ന്ദ്രമാഃ .. 23

വിചാര-ചാരവോ ജീവാ ഭാസ-യ+ന്തോ ദിശോ ദശ .
ഭാ+ന്തി ഭാസ്കര-വ+ന്നൂനം ഭൂയോ ഭവ-ഭയാ-പഹാഃ .. 24

ബാല+സ്യ-സ്വ-മനോ-മോഹ-കല്പിതഃ(ഫ്) പ്രാണ-ഹാരകഃ .
രാ+ത്രൗ നഭസി വേതാലോ വിചാ-രേണ വിലീ-യതേ .. 25

സർവ-മേവ ജഗദ്ഭാവാ അവി-ചാരേണ ചാരവഃ .
അവിദ്യ-മാന-സദ്ഭാവാ വിചാര-വിശരാ-രവഃ .. 26

പുംസോ നിജ-മനോ-മോഹ-കല്പിതോഽന+ല്പ-ദുഃഖദഃ .
സംസാര-ചിര-വേതാലോ വിചാരേണ വിലീയതേ .. 27

സമം സുഖം(ൻ)നിരാബാധ-മനന്ത-മനപാ+ശ്രയം.
വി+ദ്ധീമം കേവലീ-ഭാവം വിചാ-രോ+ച്ച-തരോഃ(ഫ്) ഫലമ് .. 28

അചല+സ്ഥിതി-തോദാരാ+പ്രകടാ-ഭോഗ-തേജസാ .
തേന നിഷ്കാ-മതോ-ദേതി ശീതതേ-വേന്ദു-നോദിതാ .. 29

സ്വവി-ചാര-മഹൗ-ഷ+ധ്യാ സാധു+ശ്ചി+ത്ത-നിഷ+ണ്ണയാ .
തയോ+ത്ത-മ+ത്വ+പ്രദയാ നാഭി-വാഞ്ഛതി നോജ്ഝതി .. 30

തഥ്.പദാ-ലംബനം ചേതഃ(സ്)സ്ഫാര-മാഭാസ-മാഗതമ് .
നാസ്ത-മേതിന ചോദേതി ഖമി-വാതിത-താന്തരം.. 31

നദ-ദാതി ന ചാദ+ത്തേ നചോന്ന-മതി ശാ+മ്യതി .
കേവലം സാക്ഷിവഥ്-പശ്യ+ഞ്ജഗദാ-ഭോഗി തിഷ്ഠതി .. 32

ന ച ശാ+മ്യതി നാ+പ്യന്തർ-നാപി ബാ+ഹ്യേഽവ-തിഷ്ഠതി .
ന ച നൈഷ്കർമ്യ-മാദ+ത്തേ ന ച കർമണി മ+ജ്ജതി .. 33

ഉപേ+ക്ഷതേ ഗതം വസ്തു സംപ്രാപ്ത-മനു-വർതതേ .
ന+ക്ഷുബ്ധോ ന-ച വാഽ+ക്ഷുബ്ധോ ഭാതി പൂർണ ഇവാർണവഃ.. 34

ഏവം പൂർണേന മനസാ മഹാ+ത്മാനോ മഹാ-ശയാഃ .
ജീവ+ന്മുക്താ ജഗ+ത്യസ്മി+ന്വിഹര+ന്തീഹ യോഗിനഃ .. 35

ഉഷി+ത്വാ സുചിരം(ങ്)കാലം(ൻ) ധീരാസ്തേ യാവ-ദീപ്-സിതമ് .
തേ തമ+ന്തേ പരി+ത്യജ്യ യാന്തി കേവലതാം തതാം .. 36

കോഽഹം കസ്യ ച സംസാര ഇ+ത്യാ-പദ്യപി ധീമതാ .
ചി+ന്തനീയം പ്രയത്-നേന സ+പ്രതീ-കാര-മാ+ത്മനാ .. 37

കാര്യ-സംകട-സംദേഹം രാജാ ജാനാതി രാഘവ .
നിഷ്ഫലം സഫലം വാപി വിചാരേ-ണൈവ നാ+ന്യഥാ .. 38

വേദ-വേദാ+ന്ത-സിദ്ധാ+ന്ത+സ്ഥിതയഃ(സ്)സ്ഥിതി-കാരണം.
നിർണീ-യന്തേ വിചാരേണ ദീപേന ച ഭുവോ നിശി .. 39

അനഷ്ട-മ+ന്ധ-കാരേഷു ബഹു-തേജഃ(സ്)സ്വ-ജി+ഹ്മിതം .
പ+ശ്യ+ത്യപി+വ്യവ-ഹിതം(വ്) വിചാര+ശ്ചാരു-ലോചനം .. 40

വിവേ-കാ+ന്ധോ ഹി ജാ+ത്യ+ന്ധഃ(ശ്)-
ശോ+ച്യഃ(സ്) സർവ+സ്യ ദുർമതിഃ .
ദി+വ്യ-ച+ക്ഷുർ-വിവേകാത്മാ ജയ+ത്യഖില-വസ്തുഷു .. 41

പര-മാ+ത്മ-മയീ മാ+ന്യാ മഹാ-ന(ൻ)ന്ദൈക-സാധിനീ .
ക്ഷണ-മേകം പരി+ത്യാ+ജ്യാ നവി-ചാര-ചമഥ്.കൃതിഃ .. 42

വിചാര-ചാരു-പുരുഷോ മഹതാ-മപി രോചതേ .
പരിപ+ക്വ-ചമഥ്.കാരം സഹ-കാര-ഫലം(യ്) യഥാ .. 43

വിചാര-കാന്ത-മതയോ നാനേ-കേഷു പുനഃ(ഫ്)പുനഃ .
ലുഠ+ന്തി ദുഃഖ+ശ്വ+ഭ്രേഷു+ജ്ഞാതാ+ധ്വ-ഗതയോ നരാഃ .. 44

നച രൗതി തഥാ രോഗീ നാനർഥ-ശത-ജർജരഃ .
അവിചാര-വിനഷ്ടാ+ത്മാ യഥാ്+ജ്ഞഃ(ഫ്) പരി-രോദിതി .. 45

വരം(ങ്) കർദമ-മേക+ത്വം മല+കീട+കതാ വരം .
വര-മ+ന്ധ-ഗുഹാ-ഹി+ത്വം(ൻ) ന നര+സ്യാവി-ചാരിതാ .. 46

സർവാ-നർഥ-നിജാ-വാസം സർവ-സാധു-തിരസ്-കൃതമ് . .
സർവദൗ+സ്ഥി+ത്യ-സീമാന്ത-മവിചാരം പരി+ത്യജേത് .. 47

നിത്യം(വ്) വിചാര-യുക്തേന ഭവിത+വ്യം മഹാ-ത്മനാ .
തഥാ+ന്ധകൂപേ പതതാം(വ്) വിചാരോ+ഹ്യവ-ലംബനം.. 48

സ്വയ-മേവാത്മ-നാ+ത്മാന-മവഷ്-ട+ഭ്യ വിചാരതഃ .
സംസാര-മോഹ-ജലധേസ്-താരയേഥ്.സ്വ-മനോ-മൃഗം .. 49

കോ്ഹം(ങ്)കഥ-മയം(ൻ) ദോഷഃ(സ്) സംസാ-രാ+ഖ്യ ഉപാഗതഃ .
ന്യായേ-നേതി പരാ-മർശോ വിചാര ഇതി ക+ഥ്യതേ .. 50

അ+ന്ധാ+ന്ധ-മോഹ-സുധനം(ഞ്) ചിരം(ൻ)ദുഃഖായ കേവലം .
കൃതം ശിലായാ ഹൃദയം(ൻ)ദുർ-മതേ+ശ്ചാവി-ചാരിണഃ .. 51

ഭാവാ-ഭാവ+ഗ്രഹോഥ്.സർഗ-ദൃ+ശാ-മിഹഹി രാഘവ .
ന വി-ചാരാ-ദൃതേ ത+ത്ത്വം(ഞ്)ജ്ഞായതേ സാധു കിംചന .. 52

വിചാരാജ്-ജ്ഞായതേ ത+ത്ത്വം(ൻ)-
ത+ത്ത്വാ+ദ്വി+ശ്രാന്തി-രാ+ത്മനി .

അതോ മനസി ശാ+ന്ത+ത്വം സർവ-ദുഃഖ-പരി+ക്ഷയഃ .. 53

സഫലതാ ഫലതേ ഭുവി കർമണാം
പ്രകടതാം(ങ്) കില ഗച്ഛതി ഉത്തമാം.
സ്ഫുട-വിചാര-ദൃശൈവ വിചാരിതാ
ശമവതേ ഭവ-തേച വിരോ-ചതാം .. 54

ഇ+ത്യാർഷേ+ശ്രീവാസിഷ്ഠ-മഹാ-രാമായണേ വാല്മീകീയേ
മുമുക്ഷു+വ്യവഹാര+പ്രകരണേ വിചാര-നിരൂപണം(ൻ) നാമ ചതുർദശഃ(സ്)
സർഗഃ .. 14 ..
ഓം
****

സഞ്ചരണാവലിഃ
നൈവ പ്രവിഷ്ടഃ
സമ്ഭാഷണമ്
അംശദാതാ
സദസ്യതാ പ്രാപ്യതാമ്
പ്രവിശ്യതാമ്
പൃഷ്ഠമ്ചർചാ
പഠ്യതാമ്സമ്പാദ്യതാമ്ഇതിഹാസഃ ദൃശ്യതാമ്ശോധഃ
വികിസ്രോതഃ അന്വിഷ്യതാമ്
മുഖ്യപൃഷ്ഠമ്
സമുദായദ്വാരമ്
വർതമാനകാര്യവിശേഷാഃ
സദ്യപരിവർതനാനി
യാദൃച്ഛികപുടമ്
സാഹായ്യമ്
ദാനമ്
ഉപകരണാനി
അത്ര കോഽനുബന്ധഃ?
പൃഷ്ഠസമ്ബദ്ധാനി പരിവർതനാനി
സഞ്ചികാ ഉപാരോപ്യതാമ്
വിശേഷപൃഷ്ഠാനി
സ്ഥായിപരിസന്ധിഃ
പൃഷ്ഠസൂചനാഃ
ലഘുസാർവസങ്കേതഃ
അസ്യ പൃഷ്ഠസ്യ ഉല്ലേഖഃ ക്രിയതാമ്

മുദ്രണമ്/നിര്യാതഃ
മമ സങ്ഗ്രഹഃ
മുദ്രണയോഗ്യം സംസ്കരണമ്
Download EPUB
Download MOBI
Download PDF
Other formats
അന്യാഭിഃ ഭാഷാഭിഃ
ഭാഷാപരിസന്ധിഃ യോജ്യതാമ്
25 ജുലൈ 2017 (തമേ) ദിനാങ്കേ 05:49 സമയേ അന്തിമപരിവർത്തനം ജാതമ്
പാഠം ക്രിയേടിവ കാ'മൻസ ഐട്രിബ്യൂശന/ശേയര-അലാഇക അഭിജ്ഞാപത്രസ്യ അന്തർഗതതയാ ഉപലബ്ധഃ അസ്തി; അന്യാഃ സംസ്ഥിത്യഃ അപി സന്തി . അധികം ജ്ഞാതുമ് അത്ര ഉപയോഗസ്യ സംസ്ഥിതിം പശ്യതു .
ഗോപനീയതാനീതിഃവികിസ്രോതഃ വിഷയകംപ്രത്യാഖ്യാനമ്Code of Conductജങ്ഗമദൂരവാണീ-ദൃശ്യമ്വിധികാരാഃസാംഖ്യികീകുകീ കാ വർണനWikimedia FoundationPowered by MediaWiki